

Antal Z. László

Tudományos főmunkatárs (MTA TK SZI)

- **Osztály:** Társadalmi integráció és társadalompolitika osztály
- **E-mail:** antal.laszlo@tk.mta.hu
- **Telefonszám:** (+36) 1 2246700 / 5417
- **Épület:** B (Emelet, szobaszám: 1.33.)

Kutatási területek

Egészségszociológia, demográfia, éghajlatváltozás, humán ökológia

Kiemelt publikációk

Antal Z. László (2015) Klímaparadoxonok - Lehet-e harmónia természet és társadalom között?, Budapest, L' Harmattan Kiadó, 200 p.

Antal Z. László (2013) A helyi szintű cselekvés és az ökotudatos társadalmi normák kialakulásának lehetőségei Hadtudomány (különszám) pp. 221-233

Antal Z. László (2012) A napkultusz társadalomalakító hatása, In: Lázár Imre, Pikó Bettina (szerk.) Orvosi antropológia. Budapest: Medicina Könyvkiadó, pp. 158-161.

Antal Z. László (2007) Az időszelemlélet változásának hatása a népesedési folyamatokra, Társadalomkutatás. 3. szám, pp. 275-295

Antal Z. László (2004) A társadalomtudományi gondolkodás határai: A népesedési folyamatokat vizsgáló kutatások eredménytelenségéről, In: Helmich R, Szántó Z (szerk.) Metodológia, társadalom, gazdaság: In memoriam Bertalan László. Budapest: Közgazdasági Szemle Alapítvány, pp. 221-232.

Antal Z. László (2004) A "kisebbségi" és a "többségi" betegutak sajátos vonásai, Társadalomkutatás, **22** (2-3) pp. 335-366

Antal Z. László (2000) Népesedési folyamatok és az európai kultúra jövője. In: Emberi viszonyok. Cseh-Szombathy László tiszteletére. (Szerk.: Spédet Zsolt, Tóth Pál Péter) Andorka Rudolf TT - Századvég Kiadó, Budapest, pp.307-322

Antal Z. László (1995) A gyógyítás társadalmi beágyazottsága, Szociológiai Szemle, 2. sz. pp. 3-29

Antal Z. László (1988) Beteg-utak. Az érszűkületes betegek ellátásának vizsgálata In: Miklós T (szerk.) Medvetánc: Magyar gazdaság és szociológia a 80-as években. Budapest, Minerva, pp.265-291.

Projektek

Klímabarát települések – A Szociológia Intézet kutatási programja. (2015-) (Kutatás vezető)

Napsugárzás és társadalmi rugalmasság - A Szociológia Intézet kutatási programja. (2003-) (Kutatás vezető)

Impressions - Az éghajlatváltozás nagy kockázatú eseményeinek hatásai és kockázata: innovatív megoldási stratégiák 2014-2017 (EU FP7) (A társadalmi rugalmassággal foglalkozó magyar kutatócsoport tagja)

Klímaválasz – Éghajlatváltozás és önkormányzati alkalmazkodási stratégiák (2015-2016) (A kutatócsoport tagja)

Az erős napsugárzás és a hőség kockázatai – Az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával megvalósuló program. (2010-2016) (Kutatás vezető)

Tudományos pályafutás

1979-ben fejeztem be tanulmányaimat a Marx Károly Közgazdaságtudomány Egyetem népgazdasági tervező-elemző szakán. Az egyetemen az oktatásszociológia kérdésével foglalkozva kezdtem el szociológiai tanulmányaimat. A szakmunkás egyetemi hallgatókról (SZET) készített dolgozatommal az Országos Tudományos Diákköri Konferencián első helyet értem el.

1979 Az egyetem elvégzése után az MTA Szociológiai Kutató Intézetében helyezkedtem el, ahol azóta is dolgozom. Itt kapcsolódtam be a Losonczy Ágnes vezetésével folyó Zala megyei „Életmód-egészség” c. kutatásba. E kutatás keretében kezdtem el a hazai egészségügyi ellátás szociológiai kutatását. Az első publikációm a zalaegerszegi kórház beteg-forgalmi adatai elemzésének eredményeit tartalmazza.

1983-ban „A betegellátás színvonalát befolyásoló körülmények vizsgálata” c. disszertációm megvédése után egyetemi doktori fokozatot szereztem.

1983-ban kezdtem el első önálló kutatásomat az érszűkületes betegek ellátásáról. A kutatás eredményeiről több tanulmányban is beszámoltam. Ebben a kutatásban alkalmaztam a betegút elemző módszert, amely egy széles körben elterjedt módszerré vált az egészségügyi kutatásokban. A kutatásai eredményekről készült „Beteg utak” című tanulmányom a Medvetáncban jelent meg, 1986-ban bekerült a folyóirat korábban megjelent legjobb tanulmányokat tartalmazó kötetbe is. E kutatás eredményeiről tartottam előadást 1986-ban Új Delhiben a Szociológiai Világkongresszuson.

1983/1984-ban az ELTE Szociológiai Tanszékének felkérésére módszertani szemináriumot vezettem szociológiai szakos hallgatók részére.

1985-ben két hónapot töltöttem Angliában, ahol lehetőségem nyílt az angol egészségügyi rendszer tanulmányozására és a magyar egészségügyi rendszerrel való összehasonlítására. Az ott végzett kutatásaim alapján megírt tanulmányomért Akadémiai Ifjúsági díjat kaptam.

1986-tól három éven keresztül előadásokat tartottam és szemináriumot vezettem a Szentgyörgyi Albert Orvostudományi Egyetemen és az ELTE Antropológiai Tanszékén.

1986-ban „A lakossági részvétel lehetőségei az egészség megőrzésében” c. OTKA kutatás keretében,

amelynek a vezetője voltam, kezdtem el a hazai önsegítő csoportok, az egészségügy területén működő civil szervezetek és az újonnan létesült egészségügyi alapítványok tevékenységének kutatását.

1988-ban Losonczy Ágnessel, Makara Péterrel és Szalai Júliával közösen kezdeményeztem a Magyar Szociológiai Társaságon belül az Egészségszociológiai Szakosztály megalakítását. A szakosztály megalakulásakor annak titkára, majd később elnöke lettem.

1988-ban Százhalombattán végeztem el az első környezetvédelemmel foglalkozó szociológiai vizsgálatomat az itt élő emberek egészségi állapota és a környezeti ártalmak közötti kapcsolatáról a Környezetvédelmi Minisztérium felkérésére.

1988-89-ben szakértőként vettem részt egy kísérletben, amely az Egyesült Államokban sikeresen működő Egészségfenntartó Szervezetek (HMO) tapasztalatai alapján hazai körülmények között kívánta ezt az ellátási formát megvalósítani. E kutatás keretében foglalkoztam részletesen az Amerikai Egyesült Államok egészségügyi rendszerének tanulmányozásával, és a piaci mechanizmusoknak az egészségügyi ellátásra gyakorolt hatásainak az elemzésével.

1989-ben Hadas Miklóssal közösen megalapítottam a Replika c. társadalomtudományi folyóiratot, amely ma egy elismert társadalomtudományi folyóirat Magyarországon.

1990-ben kezdtem el a volt szocialista országokban tapasztalható magas halandóság okainak vizsgálatát. Ez a kutatás a későbbiek során kiegészült a nemzetközi népesedési folyamatok elemzésével. E témakör kutatásával azóta is foglalkozom. Kutatásaimban a különböző korosztályokban történt változásokat szervesen összetartozó és egymással összefüggő folyamatként vizsgáltam, amely így új összefüggések kimutatására adott lehetőséget. E kutatási témához kapcsolódott a temetkezési szokások, és az időszemléletben (az emberi élet véges vagy végtelen voltában) bekövetkezett változás népességi folyamatokra gyakorolt hatásának elemzése is. Ezekről a kutatásai eredményeimről több tanulmányt is írtam, és három éven keresztül tagja voltam az MTA Demográfiai Bizottságának.

1990-ban a Magyar Szociológiai Társaságtól megkaptam a fiatal szociológusoknak odaítélt Erdei Ferenc díjat.

1992-ben kezdtem el a természetgyógyászat hazai elterjedésének és az egészségügyi rendszerrel kialakuló kapcsolatának szociológiai vizsgálatát. Ebben a témakörben is több publikációm jelent meg, és az ezen a téren elért eredményeim fontos részét képezték a kandidátusi értekezésemnek.

1994-ben védtem meg a „Gyógyítás társadalmi beágyazottsága” c. kandidátusi értekezésemet. Ezt követően az Intézet tudományos főmunkatársa lettem.

1995-től kezdve éveken keresztül Erdélyben tanulmányoztam egy archaikus szokásait mind a mai napig őrző közösség életét. Kutatásaim során a népi gyógyítással, a népi vallásossággal és a falusi temetkezési szokások társadalmi hatásaival foglalkoztam.

1996 és 1998 között másodállásban mentőápolóként dolgoztam az Országos Mentőszolgálatnál. Így résztvevő megfigyelőként ismerkedhettem meg a hazai egészségügyi ellátás működési szabályait és a krónikus belgyógyászati osztályok különleges világát.

1999-ben a Miniszterelnöki Hivatal felkérésére vezetője voltam az „Ezredfordulós várakozások” c.

kutatásnak, melynek eredményei egy külön kötetben jelentek meg.

2000 és 2008 között tanítottam a Budapesti Orvostudományi Egyetemen. Két éven keresztül szociológiát, hat éven keresztül pedig orvosi antropológiát.

2001 és 2009 között a Sapientia Szerzetesi és Hittudományi főiskolán biológiai antropológiát tanítottam.

2002-2003-ban egy intézeti kutatás keretében az etnikai kisebbség és az egészségügy kapcsolatát vizsgáltam. Az ezen a téren elért kutatási eredményeimről több tanulmányt is írtam.

2003-2006-ban Láng István felkérésére a VAHAVA kutatási program számára készítettem tanulmányokat az éghajlatváltozás szociológiai összefüggéseinek bemutatásáról. Ezen kívül részt vettem a kutatás számos más programjában és képviseltem a társadalomtudományi megközelítés fontosságát ezen a téren is.

2003-2004-ben az Egészségügyi Szociális és Családügyi Minisztérium felkérésére vezetője voltam egy kutatócsoportnak, amely a Minisztérium hosszútávú stratégiájának kidolgozását készítette elő. E kutatócsoport eredményei alapján az egészségügyi ellátás terén a hosszútávú működőképesség megőrzés érdekében radikális változtatásokat tartottunk szükségesnek.

2004 szeptemberéről tíz hónapon keresztül az MTA és a British Academy közötti csereegyezmény keretében az Egyesült Királyságban végeztem kutatómunkát. E kutatásaimban a hospice mozgalommal és az éghajlatváltozásra adott társadalmi válaszok szociológiai elemzésével foglalkoztam. Ennek a tíz hónapos tanulmányútnak az egyik eredménye volt az, hogy hazatérésem után az akciókutatás módszerét felhasználva elindítottam a „Klímabarát települések” elnevezésű programot.

2005-ben az Intézetben megalakult az Éghajlatváltozás Kutatóműhely, amelynek egy szervezeti átalakítás miatti megszűnéséig, 2011-ig, a vezetője voltam.

2005 Kezdeményezésemre indult el a „Klímabarát települések” elnevezésű program, amelynek kutatási célja a természeti változásokhoz való alkalmazkodást segítő és akadályozó társadalmi, gazdasági és politikai feltételek vizsgálata volt. Az akciókutatás módszerét alkalmazva a települések vezetőivel és lakóival közösen dolgoztuk ki a helyi szintű éghajlatváltozási stratégiákat és kezdtük el a megfogalmazott célok megvalósítását. A programban résztvevő települések alakították meg 2008-ban a Klímabarát Települések Szövetsége elnevezésű egyesületet, amelynek 2013 májusáig az elnöke voltam. Ma már 23 település vesz részt ebben a programban.

2005-ben a Magyar Vöröskereszttel együttműködve elindítottuk a „Biztonságos napozás” elnevezésű programot, amelynek kutatási célja a társadalmi rugalmasságot befolyásoló feltételek vizsgálata. A kutatás gyakorlati célja az ózonréteg elvékonyodása miatt kialakuló kockázatok csökkentése. Ennek a programnak az egyik eredménye, hogy Magyarországon az UV adatok 2006-tól nyilvános adatokká váltak és az UV riasztás bevezetése (2008). A kutatás elméleti eredményeiről több konferencián és tudományos közleményben is beszámoltam.

2007-ben a Magyar Szociológia Társaság felkért az éves konferencia fő témaköréhez – az éghajlatváltozáshoz - kapcsolódó plenáris ülés megszervezésére és a plenáris ülésen egy előadás megtartására.

2008-ban szerkesztettem meg a „Klímabarát települések - elmélet és gyakorlat” című kötetet. (Pallas kiadó, Budapest, 2008) Ebben a kötetben számoltunk be először az ezen a téren végzett kutatás első elméleti és gyakorlati eredményeiről.

A Magyar Szociológia Társaság keretei között megalakítottam a Holisztikus ökológiai szakosztályt, amelynek azóta az elnöke vagyok. A szakosztály rendszeresen szervez előadásokat és vitákat és a Társaság éves konferenciáin szekcióüléseket.

A Budapesti Corvinus Egyetemen kezdeményezésemre elindult az „Éghajlatváltozás és társadalmi rugalmasság” című új tárgy, amely három éven keresztül tanítottam.

2008-ban az Országgyűlés létrehozta és a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanácsot. A Tanácsnak több munkabizottsága is van, amelyek munkájában a megalakulásuk óta részt veszek.

2009-ben az UV sugárzással foglalkozó vezető hazai intézményeinek részvételével megalakult a „Napsugárzásvédelmi Tudományos Testület”, amely engem választott elnökévé. Az elnöki feladatok ellátásáról 2013-ban mondtam le, de az elnökség tagjaként továbbra is részt veszek a Testület munkájában.

Ebben az évben kezdeményeztem a Klímabarát Hírlevél című on-line folyóirat elindítását, amelynek szerkesztését azóta is én vezetem. A Hírlevélnek eddig 42 száma jelent meg, amelyek a Klímabarát Települések Szövetségének honlapján elérhetők.

2011-ben Magyarország Uniós elnöksége idején, megjelent a „Climate friendly cities” (Klímabarát városok) című angol nyelvű kötet. Ebben a kötetben két fejezetben számoltunk be az intézeti kutatás során elért eredményekről.

2012-ben szerkesztettem meg az „Ökológiai kihívások - klímabarát válaszok” című kötetet, amely két klímabarát településen kidolgozott két konkrét programot és azok megvalósításnak előnyeit és akadályait mutatja be.

2013-ban a Budapesti Corvinus Egyetemen az angol nyelvű PhD képzés keretében oktattam az „Ecological changes and social resilience” (Ökológiai változások és társadalmi rugalmasság) című új tárgyat, amelynek a tematikáját én dolgoztam ki. Ez a tárgy ma már része az angol nyelvű PhD képzésnek ezen az egyetemen.

Ebben az évben jelent meg az a tanulmány, amelyben azt vizsgáltuk meg, hogy a fogyasztói társadalom milyen mértékben lépi át a természet határait, és azt, hogy ebből a szempontból a brit és a magyar társadalomban a különböző jövedelemmel rendelkező társadalmi csoportok között milyen különbségek mutathatók ki.

2014-ben a Semmelweis Egyetemen Magatartástudományi Intézetében indult el az „Éghajlatváltozás és egészség - társadalomtudományi megközelítésben” című új tárgy, amelynek a tematikáját én dolgoztam ki.

Részt veszek az Oxford University által koordinált "Impacts and risks from higher-end scenarios: Strategies for innovative solutions" című öt éves FP7-es kutatásban, amely azt vizsgálja Magyarországon, hogy az önkormányzatok hogy tudnak felkészülni a rendkívüli időjárás miatt kialakuló helyzetekre.

2015-ban jelent „Klímaparadoxonok - Lehet-e harmónia természet és társadalom között?” című könyv (L'Harmattan Kiadó, Budapest), amelyet A „Klímaparát települések” kutatás és a több, mint 10 éves klímaváltozással foglalkozó szociológia kutatásaim eredményeiről írtam.

2016-ban jelenik meg „A Nap szerepe a társadalom életében” című kötet, amit én szerkeszték. Ebben a kötetben az elmúlt 10 évben az UV sugárzás kockázatival és a Nap társadalomban betöltött szerepével foglalkozó kutatások eredményeit mutatják be az ezekkel a kérdésekkel foglalkozó szerzők. Szintén ebben az évben jelenik meg az elmúlt évtizedekben írt egészségpszociológia tanulmányaim felhasználásával szerkesztett „A gyógyítás társadalmi beágyazottsága” című könyvem

Szakmai szervezeti és szerkesztőbizottsági tagságok, felelőségek

Magyar Szociológiai Társaság - tag

Magyar Szociológiai Társaság keretei között működő Holisztikus ökológiai szakosztály - elnök

Napsugárzásvédelmi Tudományos Testület - az elnökség tagja.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács Klímapolitikai Munkabizottság - tag

MTA Elnöki Környezettudományi Bizottság (KÖTEB) keretében működő "Jövönk a Földön" Albizottság - tag

MTA Szociológiai Tudományos Bizottság - tag

Lépések - a KÖVET folyóirata, a szerkesztőbizottság tagja

Díjak

1986 Akadémiai Ifjúsági díj

1990 Magyar Szociológiai Társaság - Erdei Ferenc díj

Oktatási tevékenység

Éghajlatváltozás és egészség - társadalomtudományi megközelítésben - Semmelweis Egyetem

Környezetszociológia - Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Ecological changes and social resilience - Budapesti Corvinus Egyetem, Phd szeminárium

Nyelvtudás

- Angol (Középfokú)
- Német (Alapfokú)